

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 8 K, za pol leta 4 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 8-50 K, za Ameriko 9-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Pred trgatvijo.

Čas trgatve se bliža. Vendar pa nam trta ne obeta tistega veselja kot lani in zlasti ne tistega pridelka, kar je obetala spomladi in še v cvetju.

Grozdja bo le malo, v mnogih krajih, kjer so razne ujme trto prizadele, zelo malo, v splošnem komaj polovica lanske letine.

Dobrota letošnjega vina bo pa gotovo daleč zaostala za lanskim. Grozdje zori počasi in neenakomerno zlasti tam, kjer je od toče poškodovano.

Pri tem pa vsled vednega deževja pričinja grozdje že gniti, zlasti grozdje bolj občutljivih vrst, kakor je n. pr. belina.

Obeta se nam tedaj malo vina in še to zelo kislo. To pa ne samo na Dolenjskem, temveč tudi na Vipavskem, kjer je letina po večini po plesnobi, deloma tudi po toči uničena.

Gotovo je, da bo pri nas v prihodnjem letu pomanjkanje vina in da bo vino imelo zelo visoko ceno še za naprej. Cena je itak že tako visoka, da se o njej nikdar pri nas nikomur še sanjalo ni. Krivi so tega visoki stroški obdelovanja, zlasti pa nizka kupna vrednost denarja, oziroma pretirana cena potrebnih kmetijskega prebivalstva, t. zv. „štacunskega blaga“.

Ker bo vino zelo drago, naj se vinarji čim bolj mogoče potrudijo, da pridelajo dobro, užitno in stanovitno vino, kajti vino iz tako deževnih letin je zelo podvrženo pokvarjenju, če se ž njim pravilno ne ravna.

To je mogoče le, da pred vsem dočakajo, da grozdje, kolikor bo vreme dopustilo, dobro dozori. Na trgatve pred drugo polovico meseca oktobra še misliti ni.

Ker pa bo grozdje deloma segnilo, bo treba, da se škoda ne dela, gnilo grozdje med tem pobirati in posebej in pravilno spravljati. — To se zgodi tako-le:

Gnilo grozdje se takoj, ko ga trgamo, sproti izpreša, ne da bi dlje časa v kadi ležalo. Mošt iz gnilega grozdja se napolni v močno zažveplan sod. Mesto žveplanja se pridene moštu lahko po 5 kg natrijevega bisulfitna na hektoliter.

S tem se kipenje mošta začasno ustavi, mošt se lepo očisti in vse gnilobne snovi padejo na dno sode. Po preteku 48 ur se čist mošt pretoči v drug, snažen sod, pri tem se pa dobro prezrači. V drugem sodu se mu dodene nekaj dobrega, zdravega kipečega mošta (1 l na 100 l), najbolje tacega, kojega kipenje smo vpejali s čistimi drožmi, katere lahko dobimo v kmetijskem preskušališču v Ljubljani.

Tako se da tudi iz gnilega grozdja pridelati dobro in stanovitno vino.

Ostalo, zdravo grozdje pa pustimo dobro dozoreti, potem ga še-le spravimo. Pa tudi tukaj bode kazalo mošt nekoliko zažveplati, da se v njem zatro škodljive glivice. B. Skalický.

Nov načrt pobiranja žita na Kranjskem.

„Slovenec“ piše po „Kmetovalcu“: Deželna vlada kranjska namerava od c. kr. urada za ljudsko prehrano doseči dovoljenje za premembo dosejanega prisilnega pobiranja žita na Kranjskem ter postaviti oddajo žita na podlago prostovoljne dajatve od strani pridelovalcev. Ta način so letos vpejali na Štajerskem in tam se je obnesel prav zadovoljivo. Najpreje so dosegli mnogo večjo množino žita nego v prejšnjih letih, a še posebno mnogo večjo, nego jo je bilo letos pričakovati; na drugi strani so pa kmetovalci veseli, da so se odkrižali neprestanih revizicij žita in da smejo s preostankom razpolagati, kakor jim drago.

Ta način prostovoljne oddaje obstoja v tem, da se najpreje za celo deželo določi kontingent, to je množina žita, ki ga ima ta oddati z ozirom na stanje letine in upošteva prehranjevalne razmere v deželi sami. Ta kontingent se porazdeli na okraje, občine in slednjič na posamezne kmetovalce. Razdelitev med pridelovalce se objavi potom javnega razglašja pri občinah, vsled česar je vsakemu mogoče, pritožiti se čez preveliko množino, ki mu je bila odmerjena za oddajo, ali pa tudi čez premajhno količino, ki se je določila sosedu. S tem prihaja cela pobira pridelkov

nekako pred javno nadzorstvo, kar omogočuje najpravičnejšo razdelitev. Posameznikom se tudi dovoljuje, da namesto ene vrste žita, katere imajo morebiti premalo, oddajo drugo vrsto.

Kdor se pa neupravičeno brani, prostovoljno oddati odmerjeno mu množino žita, tega čaka zelo stroga kazen: preiščejo se mu vsi kottički v hiši in na polju, odvzame vse žito, kar se dobi, vrhutega pa dobi še vojake v hišo, ki jih mora hraniti tako dolgo, dokler sploh ima še kaj hrane v hiši.

Opozorjamo kmetovalce že sedaj, če morda že v kratkem času pride do uvedbe te prostovoljne oddaje žita, naj se nikar temu ne protivijo, ampak naj brez upora oddajo, kar morejo in morajo, kajti potem bodo prosti vsakega nadaljnjega prisilnega pobiranja in smejo poljubno razpolagati z ostalim pridelkom.

Kako bo s tem novim načrtom, bomo poročali.

Dogodki preteklega tedna.

Na Dunaju so se vršila velika posvetovanja, katerih so se udeleževali nemški ter avstrijski in ogrski državniki. Navzoča sta bila tudi bolgarski kralj in turški veliki vezir. Cesar Karol je imel z državniki dolge pogovore. Med drugim so na dunajskih posvetih govorili o skupni mirovni akciji. — Parlamentarna pogajanja so zaključili; Čehi in Jugoslovani ter socialni demokrati ostanejo v opoziciji in se jim pridružijo tudi Ukrajinci; Nemci in Poljaki so dobili od vlade razne obljube. Finančni odsek je sklican za 10. t. m., razen tega vojnogospodarska komisija in odsek za obnovev opustošenih ozemelj. — Češka duhovščina je na svojem shodu 3. t. m. v Pragi izjavila svojo solidarnost s češkim narodom in priznala Česki svaz kot edino upravičeno zastopstvo celega češkega naroda. — Hrvatski ban Mihalović je bil pri cesarju na Dunaju. Mažari so razburjeni, ker Hrvatska preko njihovih glav občuje z Dunajem. — Dunajski nuncij se

je nasproti tržaškemu škofu dr. Karlinu glede sedanjih rovarjenj proti ljubljanskemu knezoškofu izrazil sledeče: „Če Vas bo kdo (izmed kranjskih duhovnikov) vprašal, kako mislim o vsem tem jaz, tedaj Vam rečem in to ponavlja še nekdo drugi, ki je več nego jaz: Bodite s škofom in vse bo dobro.“ — Zaveza jugoslovanskega avstrijskega učiteljstva je na svojem zborovanju povodom 30 letnice svojega obstoja dne 4. t. m. sprejela sklep, da je kulturni temelj njene organizacije krščanska etika in da je vzgoja brez religije nemogoča. — Kranjsko učiteljstvo brez razlike strank je imelo dne 5. t. m. v Ljubljani shod, ki ga je vlada sicer prepovedala, a se je vendar vršil in je učiteljstvo sprejelo resolucije, v katerih poziva vlado in deželni odbor, naj nemudoma izvršita nasproti njemu svojo dolžnost glede vojnih draginskih doklad; če se to do 15. t. m. ne zgodi, bo učiteljstvo ta dan začelo stavkati. — Na Koroškem je vlada razpustila zavezni slovenski občinski odbor v Tolstem vrhu. — Oblast je prepovedala razširjenje puljskega „Hrvatskega Lista“ na ladjah vojne mornarice. — Veliki izgredi radi slabe prehrane so se 4. t. m. vršili v Beljaku; množica je oplenila veliko trgovin. — Pogajanja med Nemčijo in Španjo še niso dovedla do uspeha; položaj je zelo napet. — Združene države so priznale Čeho-Slovake kot vojujočo se zavezniško vlast. — V Moskvi je bil dne 30. avgusta izvršen napad na Lenina, ki je bil nevarno ranjen, in na ljudskega komisarja za notranje zadeve Urickega, ki je ostal mrtev. Boljševiška vlada je nato izvedla veliko preganjanje proti svojim notranjim nasprotnikom in dala usmrtiti mnogo sto oseb. Dne 1. t. m. so vladni pooblaščenec udri na angleško poslaništvo in aretirali vse osobe s konzulom in diplomatskim zastopnikom Lockhardtom vred. Kapitana, ki je branil vhod na konzulat, so ubili in njegovo truplo onečastili. Angleška vlada je dala nato zapreti ruskega diplomatskega zastopnika v Londonu Litvinova in pod grožnjo najostrejših povračil zahtevala takojšnjega zadoščenja. — Na italijanskem bojišču so naši vzeli Italijanom nad 3000 metrov visoke vrhove Punto di

Iz dnevnika slovenskega častnika v svetovni vojni.

Po dnevniku + Janka Muha. (11.)

Za mene so fantje izkopali dobrega pol metra globoko in okrog dva metra dolgo luknjo ter jo pokrili z močnimi hlodi. Ivan mi jo je nastlal s slamo, jaz sem imel hlevčku podobno bivališče.

Menaža je bila izborna. Poleg te je dobivalo moštvo redno čaj, kavo, kruh in tobak. Prav tako! Saj smo pa prej stradali, da smo kar medleli lakote.

Iz vasi, dolj pred našimi postojankami, se civilisti kljub pozivu vojaških oblasti niso hoteli umakniti. Vroča ljubezen do rodne grude, do rojstne koče jih ni pustila proč. Pred njihovimi očmi, ob joku in stoku žen in otrok so podirali naši vojaki njihove borne koče in les nosili v postojanke. Vas je namreč ležala med našo in rusko rojno črto ter se je smatrala za sovražno ozemlje.

V to vas je včasih naša artilerija poslala kako šrapnelo civilistom v strah. Ljudje so jokali, kričali ter begali od hiše do hiše. Kar je zopet priletela šrapnela in pregnala siromake na drugi konec vasi. S seboj so nosili cule, vlačili jokajoče otroke in gonili živino. Siromaki so počasi le skušali priti iz nesrečnega sela, a so prepozno uvideli, da vojska ne pozna šale. Do naših postojank niso smeli več.

Po zgledu drugih oddelkov so tudi moji vojaki v vasi večkrat „zabrali“ kokoši, kozo, prašiča ali celo tele ter priredili imenitno pojedino. In čemu ne? Ako bi mi ne bili pobrali živali, bi jih bili Rusi, ki so tudi prihajali v vas. Saj so ruske patrolje včasih nagnale naše vojake od tam.

Uplenjeno blago so znali naši ljudje pripraviti, da je bilo veselje. Kuhali, pekli in cvrli so, kakor na svatbi. Potrebno kuhinjsko posodo in orodje so dobili seveda tudi v vasi. Moj četovodja Vončina se me je vselej spomnil ter mi prinesel zdaj pečene teletine s praženim krompirjem, zdaj tolste svinjine, kuretine ali kurje juhe. Takale

menaža, ki so jo fantje priredili na svojo roko, je vedno prekašala erarično.

Prav lepo nam je tukaj potekalo življenje, osobito ker sovražnik ni bil presiten. Pehota je kar mirovala, le artilerija je na obeh straneh nekaj gibala, a do resnih bojov ni prišlo.

Sredi julija sem bil nenadoma pozvan k tretjemu bataljonu v vajo za bataljonskega adjutanta. S težkim srcem sem se ločil od svojega voda, od svojih dragih vojakov. Predstavil sem se bataljonskemu poveljniku stotniku Langerju in še tisti dan sem vstopil v šolo k adjutantu Kohlmaierju. Presneto, tu so pa drugačne sitnosti, nego pri vodstvu enorazredne ljudske šole.

Dne 17. julija zvečer smo zvedeli, da pride na naše mesto domobranski polk št. 4, mi pa pojdemo v postojanke domobranskega polka št. 2. Umevno je, da smo se s stotnikom vred vsi jezili. To večno premikanje! Komaj smo si bivališča udobno uredili, pa hajd dalje v nove kraje, na novo delo! Drugo jutro smo res zapustili postojanke ter skoraj do kolen gazili blato

ter prebredli potoka Slobožnica in Krasna. Preko Krasne je bila sicer zgrajena ozka brv; čez to je prišlo le nekaj mož na drugi breg, pa se je prelomila, in trije vojaki — med njimi moj sluga Ivan — so cepnili v vodo. Začasno smo se nastanili v vasi Krasno po hišah.

Nekaj besed o tem kraju. Krasno je precej velika vas. Hiše so zidane skoraj v istem slogu, kakor kranjske kmečke hiše, le strehe so izredno visoke in na debelo pokrite s slamo. Županova hiša je krita celo z opeko.

Moški nosijo bele, platnene hlače, dolge srajce, lepo pletene telovnike in klobuke s širokimi kraji. Ob strani jim vise lične torbe. Ženske so oblečene v živordeča, kratka krila, v krasno vezane srajce in lične telovnike. Glavo krasi rdeče pisan robec. Otroci so slično oblečeni, poleg tega pa imajo živordeče pasove ter trakove okoli vrata. Izgledajo prav srčkano. V izobrazbi je to ljudstvo daleč za Kranjci.

Dasi leži vas tik za bojno črto, je vendar še popolnoma obljudena. Posebno

San Matteo, Monte Mantello in ledeniški vrh severno tonalskega prelaza. Vršil se je tudi boj za Monte Majo v Judikariji, ki je končno ostal nam. Drugače poizvedovalni boji. — V Albaniji nič novega. — Na zapadnem bojišču se Nemci med Scarpo in Aisnoševodnopolagoma umikajo; Bapaum, Peronne in Noyon so v sovražnikovih rokah. Tudi med Ypernom in La Bassejem so Nemci umaknili svojo fronto in izravnali bojno črto. — „Züricher Tagesanzeiger“ poroča: Angleži se zdaj velikopotezno pripravljajo na nadaljevanje vojske v Palestini. Radi bi prišli do križišča bagdadske železnice pri Aleppu. V Mezopotamiji je še mirno, a najbrž bodo pričeli tudi v Tigrisu boje, ko se prične krvavi ples v Palestini.

Častimo rajne vojake-junake!

Na novem novomeškem pokopališču počiva že nad sto vojakov-bojnikov, ki so umrli v tukajšnjih vojaških bolnišnicah za ranami in boleznimi, katere so prejeli na vojnem polju. Njihovi grobovi so prosti vsacega posebnega kinča. Tukajšnje štacijsko vojaško povelje želi hvalevredno pod vodstvom g. nadporočnika Wallerja te grobove primerno urediti in trajno ozaljšati. To se pa zamore vpeljati le z živimi cvetlicami, ki se s koreninami posade v grobove ter prezimujejo in poženo spomladi novo cvetje, ki ostane sveže do pozne jeseni. To bi bile pač v prvi vrsti krizanteme. Kje jih dobiti v večji množini? — Zaradi tega prihajamo z najpristnejšo prošnjo do naših velečislanih gospe in gospodičen, do žen in deklet, usmilite se zapuščenih vojaških gomil in prinesite takšnih rož, osobito krizanteme, s koreninami, v bolnico cesarice Elizabete v Novomestu in darujte jih v blag in plemenit namen. Resnica je, da počivajo v teh jamah tuji vojaki, katerim ne more posaditi ljubeča roka matere, soproge, sestre in neveste rožic na njihov prerani grob. Če pomislite, da krasijo in zaljšajo grobove Vaših padlih svojcev v tujini tudi nežne ženske roke, smo prepričani, da bodete tudi Ve jim hvaležne z enako milosrčno protiuslugo. Prinesite pa tudi drugih primernih cvetlic, in to čimpreje, da bo vojaško pokopališče lepo urejeno do praznika vseh vernih duš. To je gotovo mali dar, ki ga lahko še tako revna položi na oltar domoljubja. Kdor želi natančnejšega pojasnila, ga radevolje da urednik Dol. Novic.

Dopisi.

Iz Mirne peči. Pretečeno nedeljo, to je na praznik Marijinega rojstva, smo prav slovesno proslavili spomin na kronanje sedanjega sv. očeta papeža Benedikta XV.; v ta namen je bila zjutraj ob šesti uri

slovesna peta sv. maša z leviti, pri kateri je imel prečastiti gosp. c. kr. vojni kurat Leopold Erzín slavnosti jako primeren govor. — Pretečeni teden so ljudje oddajali na tukajšnjem kolodvoru žito žitnemu komisijonarju. Precej nevolje je med ljudstvom radi tega, ker se je nekaterim z ozirom na posejane ploskve njiv preveč, drugim zopet premalo odmerilo žita za oddajo; čemu neki se je žito po njival popisovalo? Na število oseb, ki jih ima posestnik preživljati, se je malo oziralo ali pa nič, torej v tem oziru bi pričakovali malo več pravičnosti, ne oziraje se na levo ali desno. Z ozirom na to, da se odda iz te občine precej žita vojno-žitnemu prometnemu zavodu, naj se ta zavod spomni tudi naših revežev, ki že mesece in mesece čakajo na moko in druga živila, a od nikoder nič. Aprovizacijski odbor posluje samo na papirju, ne razdeljuje drugega med reveže, kakor samo karte za razne potrebščine, katerih tudi ni, od samih kart pa reveži ne bodo siti. — Tatvin po poljih je vedno več, krompir in koruza sta v nevarnosti. Kakor čujemo, namerava oblast nastaviti poljske straže, ki bodo menda takrat nastopile svojo službo, ko bodo poljski pridelki že spravljani. Bog daj skoraj zaželjeni mir.

Porotne obravnave v Novem mestu.

III.

21. avgusta tega leta so sedeli na zatožni klopi:

Alojz Perhne, rojen 1896 v Cerovemlogu — Anton Judež, rojen 1901 v Vel. Orehku — in Franciška Perhne, rojena 1894 v Cerovemlogu.

Obtožnica jih dolži hudodelstva razboja in tatvine. Anton Judež in Franciška Perhne sta dne 3. maja 1918 v družbi, kakor razbojna tovariša, poleg gozda Velika Cikava in Jansčem Franciški Jenič s posilnim lotenjem odvezla gotovino v znesku 767 kron 50 vinarjev.

Alojz Perhne je veleva, nasvetoval in s podukom napeljal omenjena k dejanju ter tudi sam meseca aprila tega leta na Vel. Orehku v družbi tatinskega tovariša Jožeta Rakošeta vzel iz kuhinje Francetu Dermažu dve kokoši, iz zaklenjenega hrama Marije Murn vina, iz zaklenjene kmaše Antona Kastelic eden in pol mernik zmesi, eno kračo, najmanj 3 kg slanina — in 27. aprila 1918 v Cerovemlogu iz žepa Jožefa Šinkove listnico s 500 K gotovine. Franciška Perhne pa je te ukradene reči z uživanjem skrila in za-se pridobila, dasi ji je bilo znano, da so iz doprinešene tatvine.

Dne 3. maja 1918 so vsi obtoženci s Francetom Gornikom pili v gostilni Sedlar v Kandiji. K njim se je prisela tudi Marija Jenič iz Janše, katera je bila vinska. Po-

vpraševala je po izgubljenem slaboumnem sinu. Obtoženci so djali, da to poizvedo in zato je dala za eden liter vina, kjer so pili do mraka. Ko je plačevala, so opazili, da ima precej denarja; zlasti Franciška Perhne je djala, da je Jeničeva bogata. Alojz Perhne je djal, da bi bilo dobro to žensko okraati. Alojz Perhne je odredil, da je šel on z Gornikom, Franciška Perhne in Anton Judež sta spremljala Jenič in sta jo imela po odredbi Alojz Perhneti, oropati. Ko pridejo na Trate, skoči Judež k Jeničevki, iztrga iz njenih nedrij urico ter zbeži s Franco Perhne. V smrečevju sta se skrila; ko pride mimo Jenič, skočil je obdolženec Judež iz smrečja, jo zagrabil za vrat in z drugo roko zatislil usta, da ni mogla klicati. Nato pristopi Franca Perhne, jo otipa, privzdigne krilo ter vzame denar, in razbojnika zbežita. Oba sta se podala k Mariji Bezek na Vel. Cikavo. Tu ju je čakal Alojz Perhne in Gornik. Ko ji je tu namignil Alojz Perhne, Franciška Perhne je prikimala z glavo. Nato so skrivaj šteli in delili denar. Kljub pozornosti in skrivanju je Gornik dognal, da razbojniki štejejo in delijo denar.

Obdolženci so to dejanje priznali. Nasprotno pa je tajil Alojz Perhne, kateri je zelo nevaren in izurjen tat, tatvino pri Šinkovcu; druge tatvine je neskesano priznal. — Porotniki so jim stavljena vprašanja soglasno potrdili. — Sodni dvor je obsodil: Alojza Perhne v petletno težko ječo; Franciško Perhne in Anton Judeža pa v tri- in polletne težko ječo, vsaka dopolnjena z enim trdim ležiščem vsako četrletje.

In popoldne:

Janez Gorenc, rojen 1901 v Kočevju, samski, rudar v Karmelju.

Obtožnica ga dolži hudodelstva razboja s tem, da je v noči od 16. na 17. maja 1918 v družbi razbojnih tovarišev z morilnim orožjem Janezu Zarabcu na Gorenjem Mokronogu delal silo in s posilnim lotenjem odvezel gotovine v znesku 400 K, mesenih klobas, prekajene svinjine in slanina v vrednosti 300 kron, ter dveh nožev.

Po noči 16. maja 1918 je prišel obtoženec-dezertar k svojemu bratu Janezu, kateri je stanoval pri Alojz Uherniku. Prinesel je seboj nekoliko vina in so ga vsi trije pili. Ko so bili že nekoliko razigrane volje, domenili so se, da gredo krast; če pa drugače ne pojde, tudi ropat. Nameravali so vlomiti v Malijevi hiši na Gor. Mokrepolju, a jih je pes pregnal. Šli so nato oropat 77 letnega starčka Janeza Zarabec od tam. Prišedši do Zarabčeve hiše, potrkala eden tolovajev na okno ter pozove starčka, naj jim odpre in da jesti. Starček jim je odprl in nakazal jim sedeže pri peči ter jim dal suhega sadja. Ko so se najedli, skočil je Jože Gorenc po koncu in zagrabil

starčka za roke ter mu dejal: „Sedaj pa dajte kaj!“ Ko je izustil te besede, je Janez Gorenc dal bratu izpod suknjiča bajonet, katerega je Jože Gorenc starčku nastavil na prsa ter mu zagrozil, da ga takoj predere, če ne bo stal mirno in molčal. Nato je namignil ostalima, naj vlomijo v omaro. Ker tu niso našli zaželjenega, jim je starček na zahtevo povedal, da ima za pratiko shranjenih 400 kron. Vzeli so teh 400 K. Nato je zagrozil Jože Gorenc starčku, da mora pokazati na podstrešju, kjer ima shranjena živila in slanina. Tudi to je starček storil. Tolovaji so vzeli 15 kron, klobas, slanina in prekajenega mesa. — Na podstrešju je Jože Gorenc držal starčku bajonet na prsih. Po storjenem ropu gnali so ga v sobo in mu z jermenom zvezali na hrbtu roke. Le na prošnjo starčka, češ, da ne bo mogel naslednjega dne krmiti živine in da ne bo nikomur o stvari povedal, so razbojniki oprostili starčka spon in odšli, češ, da ga pridejo v kratkem obiskat.

Roparji so dejanje priznali. Uhernik in Jože Gorenc zagovarjala se bodeta pri vojaškem sodišču. Janeza Gorenc pa je tukajšni sodni dvor nato, ko so porotniki vprašanja potrdili — obsodilo v štiri-letno težko ječo, poostreno z enim trdim ležiščem vsako četrletje.

Oklic urada za ljudsko prehrano.

Žetev je končana, mlačva se je tudi pričela. Po tednih pomanjkanja bi zopet lahko vsi Avstrijci prejeli toliko kruha in moke, kolikor iz pridelka domače zemlje po pravici na vsakega posameznika odpade. Toda sebičnost in brezobzirni pohlep pričlenjata žetev zavlačevati in na ta način ogrožata osigurano razdelitev vojnega deleža, ljudje, hlepečki po skopem dobičku ali zasledujoči sebične interese, preplavljajo deželo, poškodujejo na neodgovoren način polja in pritiskajo kmetovalca, da bi prišli v nezakonito posest poljskih sadežev. Kar morejo nabrati, se nesmotreno in zapravljivo porabi. Nekoliko posameznikov použije to, kar drugim po pravici pristoji. Kdor pa v resnici silo trpi, kdor se mora z malo denarjem skromno preživeti, kdor svoje ure s pridnim dnevnim delom izpolni, kdor ne hrepeni po obogatitju, je v nevarnosti, da mu sebičnost in oderuštvo vzameta njegovo pravico do kruha.

Medsebojno tekmovanje je pričelo, da bi tudi vse poštene kmetovalce odvrnilo od izpolnjevanja dolžnosti. Nekaj jih je zapeljivosti prekomernega dobička podleglo in mestno prebivalstvo gleda z ogorčenjem, kako se pohlep marsikaterega kmetovalca drzne zahtevati ne le predmete vsakdanje potrebe, temveč vse, tudi predmete ničemur-

na severnem koncu je življenje civilistov skoraj popolnoma nemoteno. Pri vsaki hiši imajo izkopano veliko jamo, ki je pokrita s hlodi in prstjo. Semkaj se ljudje zatekajo, kadar padajo granate in šrapnele v vas.

Takoj naslednji večer je odšel bataljon v postojanke zunaj vasi. Jaz sem ostal pri rezervi 12. stotnije, ker pri bataljonu še ni bilo primerne stanovanja zame. Rezerva je postavila šotore v grabnu, po katerem teče potoček. Dež je neprestano lil. Vsi premočeni smo spali kar na tleh. Z Ivanom sva nametala vej na tla in legla na nje, a izpod naju je izviral studenček. Slaba, slaba noč je bila! Vse sem menda že poizkusil v tej vojni, a v taki luži nisem spal še nikoli poprej. Takoj drugi dan so mi pionirji postavili kočico iz smrekovega lesa ter jo dobro pokrili. Tudi strelski jarki so se urno izboljšavali. Povsod naokoli smo videli grobove v prejšnjem letu padlih vojakov, zato ni čudno, če so ljudje pri kopanju jarkov našli na človeško okostje.

Ruski kadet, ki so ga ujele naše čete, je pri polkovnem poveljstvu izpovedal, da

nameravajo Rusi izvesti napad na naše postojanke. Dobil so štiri polke novih moči. In res je kmalu na to jela sovražna artilerija obstreljevati naš bataljon ter nam prizadela nekaj izgub. Kanonada se je v teku tedna ponovila vsak dan, naši topovi pa so pridno odgovarjali.

Posebno srdito nas je obdelavala ruska artilerija 28. julija. Od ranega jutra dalje so vsipale granate in šrapnele na naše postojanke. Sovražnik je imel posebno našo 9., 10. in 11. stotnijo na piki. Pod nebom pa so krožili letalci, obstreljevani od vseh strani. Opoldne se je topovski boj poostiril. Artilerija je nam javila, da se zbirajo v Sadkigozdu večje čete Rusov, zato bo namerila ogenj na ono mesto. Naše poljske straže so se takoj pomaknile nazaj, in artilerija se je z vso silo uprla v Sadkigozd in proti Dobrodovu, kamor so padale le težke granate. Kmalu so višja poveljstva javila, da so se Rusi v velikih masah vrnili nazaj v svoje postojanke. Streljanje je nekoliko ponichalo, a popoldne so zopet grmeli topovi. Posebno ljuto je sovražnik

obstreljeval naše leve sosede, lovski bataljon št. 1. Zvečer je že hotel udreti v te postojanke, a naša artilerija jim je prekrizala ves načrt.

Ta večer je bilo razglašeno, da sem prideljen k prvemu bataljonu kot adjutant. Drugi dan sem se že predstavil poveljniku 1. bataljona stotniku Sporarju, ki mi je izročil pisarno.

Dne 2. avgusta zvečer je zasedel naš bataljon postojanke, kjer je bil prej lovski bataljon št. 1. Bataljonsko poveljstvo se je nastanilo v izbornu urejeni koči kakih 1500 korakov za bojno črto. Sovražna artilerija je vzela posebno 1. stotnijo na piko in ji prizadela precej izgub, a tudi naši topničarji so dobro sekali na sovražne postojanke.

Od vsake stotnije sta odšli po dve močni patrolji proti sovražniku z nalogo, da se kolikor mogoče približajo Rusom in se tam zakopljejo. Na desnem krilu so prišle te patrolje komaj kakih 300 korakov od svoje črte, pa jih je jel sovražnik s tako silo obstreljevati, da so se morale

na mestu zakopati. Na levem krilu se je patroljam posrečilo priti prav blizu ruskih postojank. Govorilo se je že, da potisnemo sovražnika nazaj, ako se itak sam ne umakne, toda patrolje, ki so se vrnile, so javile, da so sovražne postojanke izredno močno zasedene in da Rusi pridno grade žične ovire in popravljajo strelske jarke.

V temni noči je hotel štabni narednik 4. stotnije s 15 možmi prodreti do sovražnih postojank. Res se mu je posrečilo, da se je priplazil mimo ruske poljske straže prav do žičnih ovir in konstatiral osem vrstne ovire. Nato je hotel od treh strani zajeti poljsko stražo, a v istem hipu je zablížčala svetilna patrona, in sovražnik je tako besno obstreljeval našo patroljo, da se je ta morala umakniti. Pogrešali so dva moža.

Sovražnik je večkrat skušal udreti v naše postojanke, a je bil vselej odgnan. To je trajalo dober teden. Ker so bili Rusi v veliki premoči in dobro pripravljeni, je bil naš položaj precej opasen.

nosti in razkošnosti, in celo zlato poročnega prstana, da izkorišča silo in strah.

Tako neodgovorno početje se maščuje nad kmečkim kot nad mestnim ljudstvom. Večina meščanov je izpostavljen vsled prednosti nekaterih brezobzirnežev najhujšemu pomanjkanju, kmetijskemu stanu pa preti k največji škodi onih, ki so pošteno izpolnili svojo dolžnost oddajanja, sovražni pritisk revizijske v slučaju vseobče stiske.

Proti zavlačevanju žetve bo nastopilo državno oblastvo z uveljavljanjem vse svoje moči. Proti pohlepu in krivici se morajo bojevati kupovalci kot tudi prodajalci, zakonu se mora pripomoči do spoštovanja in veljave. Kmetovalcu mora ostati osiguran mir pri njegovem dragocenem delu, ne sme biti izpostavljen vsled ponudb nadležnih tihotapev najostrejši kazni, meščan pa si naj more brez zapravljanja svoje moči in delavnega časa po postavnih cenah preskrbeti najvažnejša živila.

Vlada je trdno odločena brezpogojno se izogniti povratku težkoč, pod katerimi je imela trpeti v preteklem gospodarskem letu preskrba prebivalstva. Ista bo torej z vsemi sredstvi skušala preprečiti prodajo državno oskrbovanih zemljiških pridelkov, zlasti krušnih sadežev, na nepoklicane osebe. Oblastvom je naročeno vsakogar, ki neupravičeno proda poljske pridelke, zlasti pa žito in moko, in vsakogar, ki si ta živila neupravičeno pridobi, kratkim potom kaznovati z najostrejšo kaznijo. Kazen z zaporom, in razen tega tudi najvišja dopustna denarna kazen, bo prisojena v najvišji dopustni meri kupovalcu in prodajalcu. Na stan in razred se pri tem ne bo oziralo. Kar se bo žita ali moke kakorkoli nosilo ali prevažalo, se bo brez obzira, in sicer tudi v najmanjših množinah, zaplenilo. Istotako se proglasi za zaplenjen izkupiček, in sicer denar kot zamenjani predmeti. Za strogo nadzorstvo prometa z živili je vse preskrbljeno, da se najhitreje izve za skrite zaloge in za prodajalce, je organizirana posebna služba.

Popolno ostrost zakona se mora uporabiti, da se napravi konec protipostavnemu in oderušskemu početju, kajti le zbiranje in pravična razdelitev domačih krušnih sadežev nas obvaruje pred najhujšo stisko, ohrani notranji mir države in nas pripelje bližje miru. — C. kr. minister in vodja urada za ljudsko prehrano: Paul I. r.

Franjo Neubauer:

Ne padi!

Šel sinoči sem ob njivi,

slišal šepetati slano:

„Ali njivo naj pobélim
ali padem na poljano?“

„Oj ne padi mi nikamor,“
duša mi je zadržela!

„Glej na njivi up je kmetov,
ajdica je nežno bela.

Na poljani pa mi raste
zadnja cvetka še poletja.

Tri naj dneve še mi dije,
tri noči ne môri cvetja!“

Domače in tuje novice.

Osebnostna vest. Dr. Vladimir Golia, sodnik v Radovljici, sedaj nadporočnik-avditor, je imenovan okrajnim sodnikom.

Poročil se je g. profesor dr. Jakob Kelemina v Novem mestu z ugledno gpđc. Vido Gatsch iz Kostanjevice. Obilo sreče!

Nenadna smrt je končala mladostno življenje gospej Mili Kobetovi roj. Tomic, soprogi znanega trgovca g. Josipa Kobeta v Novem mestu. Po kratkem in mučnem trpljenju je izdihnila dne 6. septembra ljubeznjiva soproga in mamica, občespoštovana in dobra gospa svojo dušo v cvetoči dōbi 27 let. Zapustila je neotolažljivega

soproga, dva nežna sinčka in plakajoče roditelje. Veličasten pogreb prezgodaj umrle gospe ob mnogoštevilni udeležbi spremljevalcev iz vseh stanov novomeškega prebivalstva in uglednega občinstva od blizu in daleč, naj bo vsaj nekoliko v tolažbo in uteho s prekruto usodo prizadetemu g. soprogu in celi velečislani rodbini Kobet-Tomic-Mramorjevi, katerim izražamo svoje pristržno čuteče sožalje. — Blagi pokojni ohranimo najboljši in trajen spomin. Njeni duši bodi odprt večni raj!

Spremembe v frančiškanski provinciji sv. Križa. Novomesto: P. Alfonz Furlan, vikar; P. Metod Valjavec, učitelj. — Kamnik: P. Konstantin Luser. — Pazin: P. Henrik Damiš, vikar. — Nazaret: P. Friderik Saller, katehet. — Brežice: P. Julij Sušnik. — Gorica: P. Vladimir Bobek. — Vič: P. Gotfrid Ploj. — Nova Štifta: P. Marian Širca.

Pričetek šolskega leta na novomeški gimnaziji. Vpisovanje v prvi razred bo v ponedeljek, dne 16. sept. od 9. do 12. ure dopoldan, sprejemni izpiti pa v torek, dne 17. sept. od 9. ure dalje. — Splošno vpisovanje učencev v ostale razrede (II. do VIII.) bo v torek, 17. sept. od 9. do 12. ure dop., ponavljalni izpiti 17. in 18. sept. — Slovesna služba božja bo v četrtek, dne 19. sept. ob 9. uri v frančiškanski cerkvi. Vpisovanje, ponavljalni izpiti in poučevanje se bo vršilo vse v novem gimn. poslopju ob Ločenski cesti. Natančnejša oznanila so objavljena istotam na uradni deski v glavni veži.

Na deški ljudski šoli v Novem mestu se prične šolsko leto 1918/19 16. sept. 1918 ob 8. uri v frančiškanski cerkvi. — Vpisovanje učencev bo 13. in 14. sept. 1918 v stari gimnaziji v pritrličju od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne. — Pri vpisovanju se je zglašati z zadnjim šolskim naznanilom, nanovo vstopivšim učencem pa tudi s krstnim listom in z izpričevalom o stavljenih kozah. — Ker so za letošnje šolsko leto vpeljane za III. in IV. razred paralelke, se bo po sklepu krajnega šol. sveta v Rudolfovem pobirala vpisnina od učencev, ki ne spadajo v ta šolski okoliš. Zunaj mesta stanujoči učenci plačajo 15 kron, v mestu stanujoči pa 8 kron vpisnine za vzdrževanje paralelek. Vodstvo.

Na dekliški ljudski šoli v Novem mestu bo vpisovanje učenk v nekdanji Rometovi hiši v petek in soboto, 13. in 14. septembra od 9. do 12. ure in od 3. do 4. ure. Sveta maša je v ponedeljek 16. septembra ob 8. uri zjutraj. Redni poduk se prične v torek, dne 17. septembra.

Škofja Loka. Začetek šole v uršulinskem zavodu v Škofji Loki bo dne 17. septembra s sveto mašo ob 9. uri. Oglasiti se je dan poprej pri samostanskem predstojništvu.

Zabavni večer. V narodnem domu v Novem mestu se priredi v soboto dne 14. septembra zabavni večer, ki ga izpopolnita orkester in dve burki enodejanki. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Za slovenske slepe vojake je darovala preblag. gospa Leopoldina Schegula 50 kron; Toni Petrič iz vojne pošte št. 469 je poslal 250 K. Bog plačaj tisočkrat!

Nova orožniška postaja se je zopet ustanovila v Stranski vasi pri graščini Ruperčvrh. Bila je pa tudi prav potrebna, kajti v tamošnjih gozdih in v okolici se vedno skrivajo cigani in drugi podobni nebodijih treba, ki postajajo vedno nadležnejši in predrznejši ljudstvu in njegovemu imetju doma in na polju. Orožniškemu poveljstvu v Novem mestu gre za to novo postajo velika zahvala.

Mast v ročnih granatah. V Gradec je prišel vagon z ročnimi granatami, ki je bil namenjen za Deutsch-Landsberg. Vagon je spremljal poseben spremljevalec. Bistrim očem oblasti so se pa zdele granate sumljive in so jih zaplenili. Preiskava je dognala, da niso imele granate smrtnih snovi, ampak največjo življenjsko moč — mast.

Posnemanja vredno. Ker so se plesi zadnje čase preveč razširili, je okrajno glavarstvo v Olomucu naročilo vsem občinskim predstojništvom, naj saj za časa tužne vojske ne dovoljuje plesov. Prepoved velja tako za mesta kakor za vasi. — Kdaj pa dobimo pri nas tako prepotrebno prepoved? Skrajni čas je!

Policisti so stavkali v Londonu in zahtevali višjo plačo. Oblast jim je želje ugodila, nakar so prenehali stavkati.

Ni prvi slučaj. V Trstu so našli na ulici ležečega onesvečenega moškega, ki je radi slabosti omagal in obležal. V žepu je imel 50 vinarjev in staro nakaznico za kruh. Prenesli so ga v bolnišnico, kjer je kmalu izdihnil. Kdo je, še niso dognali.

Hudodelstvo pokvarjene žene. Neki 70letni ogrski kmet je udaril v prepiru svojo ženo tako močno po glavi, da je umrla. Mož je storil to v silobranu, ker ga je hudobna žena napadla s sekiro. Ta ženska je bila že osmič omožena in je presedela v ječi že sedem let, ker je umorila enega svojih mož. Torej osmi mož jo je vendar spravil iz sveta.

Gospodarstvo.

Kmetijski invalidni tečajji na Grmu. Pokazala se je potreba kmetijskega pouka invalidom kmečkega stanu med vojno. Skrbeti je treba, da se kolikor mogoče pridrži in ohrani kmetijstvu delavne moči — naše vojake, osobito naše invalide. Kar telesno ne zmorejo, naj pomagajo duševno! In ravno v tem oziru, v kmetijski strokovni izobrazbi, smo še daleč za drugimi narodi. Da se zopet začne na Kranjskem s kmetijskim podukom, katerega ni bilo med vojno kakor v drugih kronovinah, so se po vzgledu drugih kronovin upeljali kmetijski invalidni tečajji na Grmu, katerih namen je, kmečke sinove in gospodarje-invalide v kmetijski stroki duševno izobraziti ter jih s kmetijskim delom, v kolikor se da, napraviti zopet zmožne za razna dela, je torej objednem nekako ortopedična šola. Poučuje se splošno kmetijstvo in najvažnejše panoge, ki pridejo na Kranjskem v poštev. — Invalidi, naši fantje, z velikim zanimanjem slede poduku in so se do sedaj pri delu izkazali zmožne za razna glavna opravila. S pridnostjo in vstrajnostjo se da mnogo doseči! — Prvi kmetijski tečaj se je začel pod vodstvom kmet. strok. učitelja inženirja Vedernjaka sredi avgusta. Pripomogli so k temu naša vlada, deželni odbor, deželna komisija za invalide in vojaška uprava, ki bi pa lahko še bolj podpirala posebno glede prehranjevanja te tečaje, kakor to po drugih kronovinah že stori. Le želeži je, da ne ostane pri tem prvem tečaju, kakor si to mislijo na merodajnih mestih, ampak da sledi temu tečaju še mnogo tacih, pa z daljšo dobo. Ti tečajji so ne le v splošno korist našega kmetijstva, ampak tudi v blagor naših invalidov, kateri so pač zaslužili, da se za nje primerno v tem oziru poskrbi.

Aprovizacija v Kandiji. Šmihel-Stopiče, največja občina na Kranjskem, ima menda najboljšo aprovizacijo. V tej občini, osobito v Kandiji, stanuje mnogo uradništva in drugih nekmetov, ki so navezani na tujo pomoč. Ker je treba nekako 2700 oseb aprovizijonirati, bi vsak razumen zemljan mislil, da se to na merodajnih mestih tudi upošteva pri nakazilu raznih potrebščin. A motimo se. Že sedem tednov smo brez moke in kruha. Na osebo se je pred navedenim rokom delilo pol kilograma moke ržene in deset dek ješprena, družega pa nič. Kruha se pa sploh ne deli tako kakor recimo v Ljubljani. Dobljena moka mora biti za kruh in kuh. Torej z pol kilograma moke in desetimi dekami ješprena živi dva meseca! Drugod dobiš vsaj majhen košček kruha vsak dan. Da nas nekoliko potolažijo, nam bodo menda poslali ta mesec nekaj moke; iz obljubljenih 6 kg na osebo je nastalo menda 3 kg na osebo med vožnjo,

in to ne za en mesec, ampak za par mesecev. Torej reci in piši: s tremi kilami moke izhajaj dva ali tri mesece! Vsled odredb ministrstva se tudi ne sme živil nakupovati. Mesa ni, masti ni, krompirja ni, moke ni, kruha ni! S čim naj živimo, ako nas Kandijance ne aprovizijonirajo tako kakor v mestih. Svaka sila do vremena!

Nasilno klanje živine. Ker je bilo v zadnjih tednih več slučajev, v katerih so bili gospodarji prisiljeni eno ali drugo živinče nasilno zaklati, se opozarja tem potom posestnike, da ne zadostuje živine samo zaklati, treba jo je tudi raztelesiti, ker se drugače meso skvari. Škodo ima posestnik in konsument, odjemalci mesa. Če sam ne zna raztelesiti, se pa pokliče kakega mesarja, ki to delo napravi. V vsakem kraju bode gotovo eden ali drugi to znal.

Zgodaj se je začelo. Eden vagon krompirja se je spridil na celovškem koldvoru. Prišel je iz Nižjeavstrijskega in bil določen za celovško občino. Pustili so ga stati v žgočem solncu, vsled česar je malone ves krompir segnul. Nekaj so „rešili“ še za laške ujetnike, večina ni niti več za krmo svinjam. Le tako naprej!

Konjsko meso na Dunaju je doseglo že ceno 20 kron za 1 kg. Kam plovemo!

Ni mogoče! Kakor poročajo ogrski listi, so nakupili zadnje tedne poljski židje v pokrajini Somogy ves vinski pridelok, kar je imelo za posledico, da je poskočila cena hektolitru že na 1500 kron!

Kdaj bomo imeli pri nas takšne cene? V Belgradu velja 1 kg masti 4 K 50 vin., 1 kg bele moke 1 krono, eno jajce 8 vin. V okolici se vidi na tisoče prašičev.

Marmelada iz repe. Državna zveza avstrijskih tovarnarjev za konserviranje sadja sporoča, da je malo upanja za preskrbo tovarn z jesenskim sadjem, ker sadja primanjkuje. Zato bo treba letos izdelovati marmelado z večjo primesjo repe.

Za eno milijardo (tisoč milijonov) bankovcev kroži sedaj po Slovenskem. Pred vojno je krožilo po naši zemlji samo sto milijonov, sedaj torej desetkrat več.

Smotk ne bo več. Izdelovanje smotk, ki je leta 1914 znašalo še 1200 milijonov komadov, je letos padlo na 500 milijonov. Upanja na zboljšanje ni in tako bo s koncem leta 1919 porabljena vsa zaloga in s tem bo pač za daljšo dobo smotka zginila iz Avstrije.

Začetek zimskega časa. Preidemo zopet k navadnemu času, in sicer dne 16. septembra ob 3. uri zjutraj. Treba je torej kazalce vseh javnih ur pomakniti nazaj na 2. Ta prehod se je določil v noči od nedelje na ponedeljek, ker je ob tem času železniški promet najmanjši in se da torej stvar najlažje izvesti.

Lov na dehorja.

(Resnična zgodba sedanjega veka.)

Kjer je kaka graščina, tam so navadno tudi kokoši. No, pa kjer so kokoši, tam je tudi nekaj jajec. Oboje je človeku zelo koristno posebno v sedanjem času, ko ima eno in drugo tako ceno, kakor da bi bilo iz zlata.

Vsaka graščina ima svojega valpeta. Naša graščina tam doli nekje ob zeleni Krki, naj bo kjer hoče, ga ima tudi. Pa še prav skrben je, vesten, postrežljiv in ima prav povsod svoj nos, ako je že treba ali ne.

Martine mu je pa ime.

Posebno skrb ima naš Martine do domačih kokoši, pa seveda tudi do jajec. Vsaki dan jih je štel po dvorišču in nosil jajca v kuhinjo s takim ponosom, ko da bi jih bil sam znesel.

Prav zadovoljen je bil, ker se je vse tako lepo gojilo pri hiši.

Enkrat pa mu je le šlo nekaj navskriž. Izginil je najlepši petelin brez sledu. Drugi dan mu je sledila gospica Kokodajsa.

Vse poizvedovanje je bilo zaman. Pa koliko je bilo tega.

Ej, si misli naš Martine, nobeden drug, kakor cigan. Le čakaj ti vražja zalega, jaz ti bom že salolil juho.

Skril se je blizu kurnice in čakal. Čakal je več dni pozno v noč in zopet od polnoči do ranega jutra.

Ciganske zalege ni bilo.

Pa pride nekoč k svojemu gospodarju.

Nekaj posebnega mu je bilo na srcu. Ni se upal izpraševati kar naravnost, ker se je sramoval, da niso njegovi učitelji zamašili vseh luknjic v njegovi glavi. Pa je pričel:

„Gospod, ali ste že videli kdaj kako prazno jajce?“

„Seveda“, se norčuje graščak, „vselej, kadar sem katero izpil.“

„Jaz mislim prazno pa sveže, surovo jajce tam zunaj v šupi.“

„E, kaj bo to prazno.“

„Pa je. Ali nesejo kokoši tudi prazna jajca?“

„Dandanes je vse mogoče.“

„Pa to je čudno. Našel sem par jajec, ki so imeli majhno luknjico v lupini, sicer pa so bila videti čisto zdrava. Ali prazna so bila. Tu imate eno tako.“

„Ej, Martine“, ga kara gospodar. „Ti imaš nemara premajhno skrb za hišo. Ali ne veš, kaj to pomeni? Ali nisi še nikdar slišal, da hodi dehor po noči po hišah pit jajca?“

„Jemesta vendar!“

Martine je obmolknil in zamišljeno odšel. Takoj se je vrnil.

„Gospod, kakšen pa je ta dehor, ali kako ste že rekli?“

„No, to je krvoločna zver na štirih nogah, ki krade kokoši in pije prav rada jajca.“

Martine bi bil še rad naprej izpraševal, pa je rajše sam za se premišljeval. Samo „mhm“ je napravil, pa je šel.

Cigani so bili za sedaj rešeni. Trebalo je drugačnega postopanja.

Martine je imel odslej svoje oči prav povsod. Kamor je pogledal, tam je videl dehorja, če ga prav ni bilo.

Ker pa so se neuspehi kopičili dan za dnem, je moral le zopet vprašati gospodarja, kaj in kako. Na svojo lastno pamet se ni zanašal veliko.

„Gospod, ali hodi dehor tudi po dnevi okrog, pa kje bi se ga našlo?“

„Ti si tepec, veš, Martine. Dehor se po dnevi skriva v lesovju, v slami, po noči hodi kras.“

„V lesovju — v slami“, ponavlja Martine, „mhm“.

Odslej je Martine vsaki dan premetaval lesovje okrog grada in brskal povsod, kjer je bilo kaj slame.

To je trpelo precej časa.

Zginevale pa so kokoši in praznih jajec je bilo vsaki dan več.

Neki dan prisopiha Martine v grad.

„Gospod“, rine v gospodarja, „povejte mi vendar, kakšen je dehor.“

„I, kakšen. Črno kostanjast je, rumenkasto se svetlika, glava ploska, nekako trikotna, gobec koničast, ob uhljih in gobcu bele lise, vrat dolg, ušesa okrogla, život pretegnjen, rep bolj kratek, košat. Prav lep je, kakor da bi imel sam baržun na sebi. Močno je podoben kuni ali mandri, ako veš, kaj je to.“

„Gospod!“ je skoraj zakričal Martine veselo iznenaden. „Ravno dehorja sem zdaj-le videl. Ko vstopim v ulnjak, skoči nekaj črnega, pretegnjenega v slamo nad panji, da sem postal ves trd od groze. Pa kosmato je bilo od gobca do konec repa. Pa kako divje me je pogledal ta zlod!“

„Pa si prepričan, da je to dehor?“ se norčuje graščak. „Veš, Martine, dehor ima pod repom dve smrdljivi žlezi, po teh se najbolj pozna. Saj pravijo: ‚smrdi ko dehor‘, ali ne veš ti tega?“

„Gospod!“ zatrjuje Martine ter udari ob roki. „Dehor je bil, pa je ven. Tistih smrdljivk meni sicer ni pokazal, ker se mu je nekam mudilo, ali smrdelo je precej

tam notri v ulnjaku. Jezus, Marija! Kaj nam je storiti? Dehor je prav gotovo še tam v slami in bo ostal do noči. Moramo ga dobiti. Ali kako? Jaz se ga bojim. Ko bi ga prišel kdo ustreliti — —“

„No, če je tako, pa pošlji po našega hišnega prijatelja, gospoda davkarja, v mesto, saj ni daleč. Pa še kolo ima in dobro strelja. Naj se mu pove, da bo nekaj posebnega zanj. Nedavno mi je izrazil željo, da bi rad ustrelil kakega dehorja, ker še ni nobenega. Ne pozabi pa zaukazati dehorju, da počaka tam na mestu.“

Martinega je kar veter odnesel iz gradu.

Kmalu nato sta dva vojaška dopustnika, po domače „urlavbarja“, hitela v mesto po gospoda davkarja.

Ko je ta prišel s svojo dvocevko, je bilo že polno radovednežev okrog ulnjaka. Lov na dehorje ni vsakdanja stvar.

Davkar pogleda ulnjak, odprtine na vse strani in celo situvacijo — pa le nekaj zamrmra sam proti sebi. Martine ga pozdravi ves srečen ter mu jame na dolgo in široko razkladati, kako je zasledil dehorja. „Naprej, naprej!“ sili davkar. „Dehor se bo naveličal čakanja.“

„Tukaj-le notri je v slami. Le pojdite, pa ga boste kar od vrat ustrelili.“

„Bežite no. Kdo bo streljal v ulnjak. Saj dehorja niti ne vidim. Tukaj-le zunaj bom čakal, saj mora priti dehor ven —“

„Ježesta no, ali bo bežal, pa še kako. Ne boste mogli streljati.“

„Brbra, brbrasta, morda so šibre bolj urne, kakor dehorjeve noge — —“

Kako bo to šlo, tega si Martine ni mogel predstavljati.

Ko je pa davkar Martinetu velel, naj slamo dobro prebrska, je našemu junaku zagomezelo po kosteh. Ker je pa bilo toliko gledalcev, se Martine ni upal kazati svojega junaštva. Stopil je par korakov proti slami ter strahom zijal vanjo. Šele, ko zasliši od zunaj energičen „no!“, zgrabi z obema rokama za slamo in vrže velik kup ven na tla. Potem pa previdno brska in išče po bilkah, kje bi tičal dehor.

Gospod davkar ga zapodi.

„Ej, Martine, vi ste mladi krščen. Dehor vas ne bo čakal. Kdaj bi že bil Bog ve kje, ko bi bil tu notri. Le naprej odmetavajte slamo!“

Martine stopi zopet v ulnjak.

„Gospod!“ zavpije ves iz sebe. „Jaz vidim dehorjev rep. Na svetu tak je, kakor mi ga je bil naš gospod opisal. Črn pa ves kosmat, pa dol visi skozi špranjo.“

„Kar zgrabite, pa potegnite!“ veli davkar.

„Ha!“ se obotavlja Martine, ali bi me ugriznil.“

„Hitro potegnite, pa treščite ob tla, ne bo treba streljati.“

Martine je rajše še enkrat zagrabil po slami in vse skupaj vrgel iz ulnjaka.

„Tukaj čepi dehor“, upije Martine preplašen, kakor bi se bal, da mu krvoločna zver skoči v obraz.

Davkar se namuza. Vrže puško čez ramo ter vstopi v ulnjak.

„Kje pa imate vendar tistega šmen-tanega dehorja, pokažite mi ga no!“

Davkar stegne svojo roko, zagrabi tisto črno žival in jo vrže iz ulnjaka na kup slame.

Najprvo odskočijo gledalci, potem pa bruhnejo v nepopisen smeh.

„Martine, oj Martine!“

Mlademu dehorju se je ta prizor gotovo gnusil. Izkobacal se je iz slame ter lezel nazaj v ulnjak, milo kličeč svojo mater: Mav, mav!

Martine je stal ob strani, kakor skesan grešnik. Ni vedel, ali bi se opravičeval, ali bi molčal. Pa se mu je vendar zdelo, da je treba nekaj povedati, še preden odidejo gledalci.

„Oh nikarte nikomur nič praviti o tem, da me ne da kdo v Dolenjske Novice.“

Pojdi no, kdo neki! —

ZAHVALA.

Za vse obilne tolažilne dokaze iskrenega sočutja naše nad vse ljubljene

MILE

ter za mnogoštevilno častno spremstvo na zadnji poti nepozabne rajnike k večnemu počitku, izrekamo tem potom vsem-vsem najprisrčnejšo zahvalo.

Žalujoči rodbini

Kobé-Tomic.

Novomesto - Trebnje, 10. septembra 1918.

Poslajte darove za slepe vojake!

Razvedrilo.

Čudak. A: „Kaj pa je s tvojim bratom? Sleherni dan ga vidim, da gre po trgu sem in tje?“ — B: „Dela išče, pa je vesel, da ga ne najde.“

Pred sodiščem. Sodnik: „Zakaj ste ukradli sosedu klobaso?“ — Zatoženec: „Njegovega prašiča sem že davno poznal in bi bil rad imel mal spominek nanj!“

Pred poroto. Zagovornik zatožencu: „Vidite, tako sem vas zagovarjal, kakor bi bili vi moj sin!“ — Zatoženec: „Kaj je vaš sin tudi tak lump?“

Pijančev samogovor. „Če imam kako posebno srečo, pijem na to veselje čašo muškateleca. Če me zadene nesreča in imam ranjeno srce, hitro namažem to rano z alkoholom. Če sem vesel, pijem veliko, to se razume; če sem pa jezen, pijem pa še več, da jezo utopim. Že marsikdo je dejal, da je vino moja „slabost“; jaz pa se čutim prav trdnega, če ga dobro ruknem.“

Iz otročjih ust. Sinček: „Oče, kaj pa je to: potrata?“ — Oče: „Potrata je to, če ima kdo eno stvar večkrat, pa jo le enkrat rabi.“ — Sinček: „Ali ni potlej tudi to potrata, da nas je pet pobov?“

Sladki sanji. Dragica na godovni dan svoje mamice: „Oh, ljuba mama, meni se je nočoj sanjalo, da sem neprenehoma jedla sladke piškotke!“ — Mama: „Dragica, ne daj se motiti! Kar jej jih dalje!“

Pošten pes. A: „Vaš pes krade!“ — B: „Ja, pa le meso; v denarnih stvarih je pa čisto zanesljiv!“

Srečna nevesta. Nevestina mati ženinu: „Gospod baron, ali se bo moja hči vozila v kočiji?“ — Ženin: „Ne bo treba, saj veste, da jo bom na rokah nosil!“

Dijogen. A: „Nekaj posebno znamenitega je bilo njega dni videti slovečega modrijana Dijogena sedeti pred praznim sodom.“ — B: „Res je to; pa meni bi bil ljubši poln sod!“

Pri udinovanji. Gospodar novemu hlapcu: „Jaz imam po navadi vedno več sodov vina v kleti; znaš ž njim ravnati?“ — Hlapec: „Kajpak da, saj me je prejšnji gospodar za to spodil!“

Pred sodiščem. Sodnik: „No, zatoženec, s čim se pa doma pečate?“ — Zatoženec: „Očrtno steklenino prodajam, kadar solnce mrkne.“

Vestnost. Knjigovodja: „Nace je spet sod vina odposlal ne da bi bil vode pri-mešal!“ — Vinski trgovec: „To je pa čudno, saj je bil do sedaj vendar tako vesten!“

Môra. A: „Včasih se sliši, da človeka môra tlači — kaj je to?“ — B: „Če se človeku od dela sanja.“

V šoli. Profesor: „Če na mescu vode ni, kaj sklepete iz tega?“ — Dijak: „Da tudi piva ni.“

Nesramno. A: „Kje je vaš prijatelj, vinski trgovec?“ — B: „Je šel v toplice zdravja iskat.“ — A: „Ta nesramnež! Za vse premoženje se ima zahvaliti vodi in sedaj hoče od nje še zdravje imeti!“

Kaznovani napuh. „Jaz se leva in tigra ne bojim“ — je dejal v svoji ošabnosti črv. Priletel je majhen vrabec in ga požrl.

Harmonium

starejše vrste — je na prodaj. Kdor ga želi kupiti, naj pride k uredniku Dol. Novic, da izve natančneje.

50 kron nagrade

dobi, kateri izsledi in naznani nesramno dopisovalko brez podpisa na ime „F. O. Novomesto“.

Loterijske številke.

Trst, 4. septembra 78 35 76 31 2

Kupi se: otročji voziček

še dobro ohranjen. — Ponudbe na upravo Dol. Novic.

BRATJE SCHÖN

Dunaj I., Fischerstiege Nr. 8

priporoča svojo bogato zalogo

: galanterijskega : nürnberškega blaga

in drobnarije na debelo trgovcem.

Zastopnik: Josip KLEINDIENST, Rudolfovo.

Pozor!

Pozor!

Naročite si BARVO

in barvajte si sami platneno, volneno, svileni in staro obleko, katera potem zgleda kakor nova, ter pobarvajte si delavne srajce, da si prihranite milo. Barva se dobi sledeča: črna, modra (plava), rdeča, zelena, rujava, siva in lila v zavitkih, sedaj še po 60 vin. — v trgovini barv za obleke

KARL LOIBNER

pri „zvoncu“ - CELJE.

Za eno žensko obleko je treba 7 zav. barve
za en ženski predpasnik 2 zav. barve
za eno žensko bluzo 3 zav. barve
Vsak si lahko brez muje barva sam, ker vsakemu naročilu se pridene slovensko navodilo! Razpošija se po pošti!

Daj nam mir, Gospod!

Pesem za tri ženske glasove in orgle — se dobi pri š. ravnatelju A. KOSI-ju, Središče (Štaj.) Partitura 80 h, pevska part. 30 h.

Kumin, brusnice, borovnice in vse zdravilne rastline

na debelo in drobno, kupuje

„Herba“

zadruga za vzgojo in izkoriščevanje zdravilnih rastlin, korenja in sadežev - z o. j. ZAGREB, Jurišičeva ulica št. 18.

- - Ponudbe z vzorci in cenami. - -